

The logo consists of the words "bam" and "bú" stacked vertically inside a white circle. The background of the entire cover is a high-contrast, black and white illustration of a city in ruins, with the Sagrada Família in the center. The scene is filled with debris, overgrown vegetation, and birds flying in a bright blue sky. The style is reminiscent of a woodcut or linocut print.

bam
bú

LENIGMA PERUCHO

JORDI CERVERA

Editorial Bambú
és un segell d'Editorial Casals, SA

© 2017, Jordi Cervera Nogués, pel text
© 2017, Editorial Casals, SA, per aquesta edició
Casp, 79 – 08013 Barcelona
Tel.: 902 107 007
editorialbambu.com
bambulector.com

Disseny de la col·lecció: Estudi Miquel Puig
Il·lustració de la coberta: Gregori Saavedra

Primera edició: febrer de 2017
ISBN: 978-84-8343-503-8
Dipòsit legal: B-4220-2017
Printed in Spain
Imprès a Anzos, SL
Fuenlabrada (Madrid)

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar fragments d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 45).

«Jo he vist coses que vosaltres no us creuríeu. Atacar naus en flames més enllà d'Orió. He vist rajos-C brillar en la foscor prop de la Porta de Tannhäuser. Tots aquests moments es perdran en el temps com llàgrimes en la pluja. És hora de morir.»

Blade Runner – Ridley Scott (1982)

«Uno de estos viajes lo realizó, animado por un poderoso entusiasmo, a Turquía y a España.

Este viaje fue particularmente importante, pues le descubrió la existencia de un mundo desconocido, oculto tras la apariencia real de las cosas. Fue como mirarse en un espejo y ver, de pronto, lo que hay detrás del espejo. Casi siempre se vislumbra una existencia tenebrosa y maléfica.»

Minuta de monstruos – Joan Perucho (1987)

«El Nani va pensar que la zoologia fantàstica no admet el mètode ni els procediments d'investigació basats en les relacions de causa i efecte, sinó que més aviat recolza en aquella zona misteriosa d'evidències il·luminades per on es mouen els místics i els poetes. Només així és possible escatir el sentit de coses que no en tenen cap. En el fons, però, sempre hi ha en qualsevol cosa un problema de fe.»

Nani i els itineraris de la zoologia fantàstica – Joan Perucho (2000)

Capítol 1

Dijous, 10 d'octubre de 2052

L'herba verda encara és molla, conserva les humitats de la rosada nocturna i rellisca com un vidre. Un bon tema d'inspiració per als poetes que canten la bellesa de les coses efímeres però una mala opció per als que no poden mirar on posen els peus i poden veure amenaçada la seva pròpia seguretat per un mal pas. El sol encara no ha sortit, no hi ha lluna i tot és massa fosc per poder esbrinar quin camí cal seguir, cap on cal anar amb una mínima garantia d'encert. Ell no coneix gens el terreny i la pressió que el tenalla no l'ajuda gens a l'hora d'orientar-se en un indret hostil. Prou feina té per mirar de compassar la seva respiració alterada i aconseguir que no es converteixi en un ofec absolut que l'anul·li del tot i que no li permeti seguir endavant.

Mai abans no havia corregut així. I el pitjor de tot és que ho ha de fer si vol conservar la pell. No li queda cap més remei. Córrer o morir, una absurda i tràgica disjuntiva.

Ell, Yafar Lahab, comandant en cap dels Beyliks, la guàrdia personal del Sultà, a qui Déu beneeixi per totes les eternitats, corrent com una daina espantadissa per aquestes muntanyes desconegudes només per intentar salvar la vida. Ell, l'aga respectat i temut fins per l'últim soldat de les seves tropes, el més valent entre els valents, convertit ara en una miserable gallina que fuig, en un menyspreable covard que no té prou comes per escapar-se del perill que el persegueix, en una rata innominable que no atresora prou coratge per aturar-se, plantar cara i lluitar.

Entre lamentacions sordes i retrets muts, en una de les gambades desesperades, erra la traçada, no controla el destí final del peu, trepitja malament, la pell fina de les babutxes rellisca damunt l'herba molla i perd l'equilibri del tot. Amb prou feines té temps de projectar els braços endavant per mirar de frenar mínimament la caiguda amb les mans. I no pot evitar que el front li colpegi contra una pedra. Un cop sec i dolorós, però no té temps ni de compadir-se ni de lamentar-se. S'aixeca i continua corrent, incapaç de tancar aquesta fugida desesperada d'una manera digna. Encara sort que no hi ha ningú més. I potser sí que si no estigués sol algú l'ajudaria, però a la vegada també quedaria constància eterna de la seva vergonya, testimoni de la seva deshonra com a soldat. El comandant de la guàrdia personal del Sultà que no planta cara al perill, que s'escapa com una criatura impúber, que corre com un conill escuat.

10 Només té una oportunitat i ho sap. Si la sort li somriu i pot arribar al campament on l'esperen els seus dos homes, els que l'han acompanyat en aquest viatge maleït als confins més perduts i podrits del món, potser encara podria

arribar a concebre una mínima esperança de viure. D'altra manera, està perdut i ell, un heroi temut i respectat a parts iguals, haurà vingut a morir sense honor, com una ovella sacrificada a milers de quilòmetres de casa seva, en una terra salvatge, hostil i devastada, una terra sense present ni horitzons.

La sang que brolla de la ferida del cap li regalima per la cara i li dificulta la visió nítida d'un ull. Només li faltava això. Prova d'anar-se-la eixugant amb la màniga però no pot fer-ho en moviment i només arriba a desviar-la una mica, a barrejar-la amb la suor. A més, el fet de veure's la túnica de combat tacada de sang el neguiteja i el trasbalsa. Ell, que era conegut entre les dames per la seva elegància i pulcritud, s'ha de veure ara brut, enfangat, sangonós i suat com un animal. Trاسبalsat i angoixat, no pot evitar perdre el pas i relliscar de nou. Sent com el peu li patina damunt l'herba humida. Donaria el que fos perquè sortís el sol, per evitar aquesta claror dèbil i anguniosa que no s'acaba de fer present del tot, aquesta mitja penombra que no fa altra cosa que engrandir-li les pors i dificultar-li encara més la fugida.

I tot i que ara potser ja no té cap importància, pensa que potser va ser un error greu canviar l'eficàcia pràctica de la roba de batalla i sacrificar-la a favor d'aquesta estètica clàssica que queda molt bé per anar a les desfilades però que ara es revela absolutament inútil i fins i tot contra-productent quan el que es necessita és mobilitat, seguretat i efectivitat. Es jura que si surt viu d'aquesta manarà que es recuperin els uniformes de combat d'abans. Pantalons i botes, res de bombatxos, túniques i babutxes.

S'incorpora amb més dificultats que abans, amb la roba tintada de verd per l'efecte de la clorofil·la de les herbes, aixafades per la força del seu pes. Espantat, ferit, brut, sense honor. Un desastre i una vergonya. Yafar Lahab està lluny de conservar l'aparença marcial de comandant en cap dels geníssers del Sultà. Ara ningú no donaria ni una trista moneda per la seva pell. Esbufega com un porc. Està cansat i atemorit i la respiració quasi agònica no li permet ni tan sols controlar la presència del seu perseguidor, però no dubta que hi és i que el té molt a la vora.

No el veu però el pot sentir!

Cada vegada més a la vora!

Ara ja sap que és una cosa sobrehumana i que no s'hi pot enfrontar. Ell no ha retrocedit mai davant de cap perill, però aquest ésser no és humà i, a més, ha de complir una missió, ha d'acatar les ordres rebudes encara que això representi actuar com un covard. Es gira i quasi el veu, massa a la vora per poder escapar-se del seu atac. Potser, més que veure'l, el percep, se l'imagina, terrible i implacable, salvatge, cruel i a punt per destruir-lo en un sospir. Pot sentir-ne fins i tot l'alè pútrid que crema l'aire al seu voltant.

Perd l'equilibri de nou i aquesta vegada, quan toca a terra, sap que és el final, que no hi haurà una nova oportunitat per aixecar-se. Sent fins i tot com cruix l'húmer del braç esquerre en el moment exacte de trencar-se després de la mala caiguda, de l'impacte forçat contra una pedra. I té clar que ja no hi ha res a fer, que aquí s'acaba per sempre més la història de Yafar Lahab, comandant en cap dels Beyliks, la guàrdia personal del Sultà Mehmed IX. Però un punt d'orgull encara el porta a pensar que sort en té que

no hi hagi testimonis d'aquesta deshonra i així, si algú el recorda algun dia, ho farà amb els honors de les batalles guanyades i de tots els serveis prestats amb zel, valor i dedicació. El seu final quedarà com una nebulosa sense detalls concrets i ningú no sabrà que l'heroi va morir amb el perfum del terror enganxat a tots i cadascun dels sentits.

Sap que té els segons comptats i que no pot perdre temps. Tot i aquest episodi puntual de covardia (justificat, si és que la coquineria d'un home es pot justificar d'alguna manera, dient que les seves ordres prioritàries eren tornar viu a casa i que s'enfronta a un ésser sobrenatural), sap que no pot permetre que el secret que ha descobert, una part de la missió que li va encomanar el mateix Sultà en persona, desaparegui amb la seva mort. Treu de nou el transmissor d'ones i només implora dues coses: una, que els seus homes hagin complert al peu de la lletra les ordres que els va donar de mantenir, passés el que passés, el canal del receptor sempre obert i a punt per enregistrar missatges; i dues, que el senyal arribi amb prou nitidesa a destinació. Recita el missatge amb la veu entretallada i, quan prem el botó de transmetre, nota una presència hòrrida que s'escampa damunt seu com un vel negre, com una boira fosca i fètida.

I tot seguit un gruny paorós que fa que el món sigui només un tremolor absolut. I, obrint-se pas entre l'eco del grinyol, una urpa ferotge que talla l'aire de la matinada i se li clava a la cara com una fuetada múltiple i letal. Encara té temps de veure la segona, la que li obre el pit de costat a costat i encara una tercera, letal de necessitat, que li arrenca la pell i la carn de l'abdomen. Després tot s'enuvola i es

torna negre, mentre sent com la sang, la seva sang, es converteix en un riu accelerat que se li escapa del cos, xuclada per una força sobrenatural, impulsada de manera insòlita, com si fos bombada cap a l'exterior per un cor gegant.

Després, el no-res!

La mort es converteix, ara sí, en companya eterna de viatge i Yafar Lahab, el guerrer més respectat del noble cos dels Beyliks, ja és història, un passat que es comença a difuminar sense remei.

Capítol 2

Dimarts, 18 de març de 2003

L'home surt de la cuina i entra al menjador. És ple fins dalt de llibres, curiosament ordenats a les prestatgeries que ho cobreixen tot. No hi ha ni un sol centímetre quadrat de paret lliure. Sense ni mirar, es dirigeix cap a un dels prestatges, en treu un llibre, l'agafa amb molta cura, el fulleja fent dringar les pàgines i somriu. És un somriure lleu i enigmàtic, carregat de presagis i de complicitats. El torna a deixar al seu lloc, n'acarona el llom sense esborrar el somriure, s'acomiada de la seva dona i camina molt lentament pel passadís, flanquejat per centenars de llibres que descansen damunt les lleixes que també el cobreixen a banda i banda com un gran túnel misteriós fet de colors i d'idees. Agafa l'ascensor, prem el botó de la planta baixa i, com cada dia, saluda el porter que seu, protegit per un petit taulell. Ell, també com sempre, li correspon la salutació.

–Bon dia, senyor Joan. A fer la volteta?

Creua a pas tranquil l'avinguda de la República Argentina a l'altura del carrer de Craywinckel, camina una mica i s'espera a la parada de l'autobús. Avui té sort i el 22 arriba de seguida. S'asseu al darrere i va mirant per la finestra amb la mirada un punt perduda. A la parada de la plaça de Catalunya abandona el transport públic i baixa caminant pel Portal de l'Àngel. Arriba fins a l'avinguda de la Catedral, segueix pel carrer dels Boters i va a parar a la Portaferriassa. S'atura davant d'una botiga. «August Serentill, llibres», resa el rètol, i abans d'entrar s'entreté mirant-se una antiga edició del *Llibre de les Bèsties* que hi ha al mig de l'aparador i no pot evitar un mig somriure pensant que la que té ell a casa és molt millor, més antiga, més ben conservada i que li va costar quatre cèntims, molt més barata del preu que marca aquesta.

Entra i la porta xoca amb una campaneta metàl·lica que emet un so penetrant i persistent. De la part de darrere d'una cortina de color porpra en surt un homenet que camina encorbat, que porta unes mitges ulleres que li pengen, desafiant la llei de la gravetat, de la punta del nas, i que, curiosament contra el que caldria esperar d'un lloc com aquell, ple de paper antic i valuós, fuma una cigarreta de picadura que presenta un to grogós a la punta i fumeja lentament i sense fer quasi brasa.

–Ja el tinc –li diu només de veure'l, amb un gest de complicitat als ulls.

Torna a entrar a la rebotiga i quan en surt ho fa amb un llibre a les mans, protegit per un drap de vellut, càlid i blavós.

–El *Liber de Mali Profunditate*. L'únic exemplar que queda al món d'una primera i única edició de tres llibres

–es frega les mans amb un punt d’avarícia complaent–. Una joia sense parangó –afegeix.

Separa les puntes de la tela blava i apareix una obra de mida petita, no gaire sumptuosa, i ornada amb unes miniatures de colors intensos i brillants. La posa damunt la taula amb molta cura i fa l’efecte d’un nadó embolcallat amb la roba del bressol. L’home agafa el llibre amb una gran delicadesa, se l’acosta al nas i l’olora. Fa una aspiració llarga i profunda. Sap que cada llibre té una olor especial, única, que no n’hi ha dos que tinguin el mateix perfum, que aquesta flaire ve a ser com el carnet d’identitat de l’obra, com el codi genètic que explica amb detall tota la vida del llibre, les seves vivències, els llocs per on ha passat, tots els atzars viscuts al llarg de la seva existència. Agafa les pàgines amb el polze i les deixa caure de manera suau i delicada. Escolta amb atenció el dring del paper, un so especial, també únic, a mig camí entre la fragilitat i la duresa. Li agrada. Somriu.

Mai no ha comprat un llibre sense olorar-lo ni escoltar-lo abans. No ho pot dir a tothom perquè segur que molta gent no se’l creuria o el prendrien per boig, però més enllà de les pàgines, del que expliquen, del que amaguen, els llibres són objectes vius que parlen, que tenen un llenguatge especial que els fa singulars, un timbre de veu, una tonalitat penetrant i sòlida que, tal com passa amb les persones, els converteix en únics. I no li sap greu confessar que alguna vegada sí que ho ha fet al revés, deixar de comprar un llibre que desitjava perquè no li va agradar el dring del paper o el perfum que desprenia.

Aquest, però, és especial. L'ha buscat durant molt temps. Fa molts anys que dona veus per totes les llibreries de vell que freqüenta, tants que ja quasi havia perdut l'esperança de trobar-lo. Tothom es pensa que el vol per la seva condició de raresa, d'exemplar únic, per posseir una peça singular destinada a engrandir la col·lecció de trenta mil volums que té repartits entre Barcelona i Albinyana, però, tret d'ell mateix, ningú no sap ni s'imagina la raó veritable del seu desig.

El *Liber de Mali Profunditate* és únic per dos motius, perquè no n'hi ha cap més en tot el món i perquè amaga un secret que només pot conèixer qui el té. I ningú no sospita res perquè és tan especial que ningú no pot arribar ni a acostar-se de manera remota a l'ombra de la veritat d'aquesta història que conté.

Els bibliòfils són gent desconfiada i gelosa, però a la vegada viuen tots en un cercle petit, ple d'interessos comuns, de punts d'intersecció fàcil on resulta molt complicat amagar grans secrets. A més, tots tenen aquell punt de vanitat que, en general, els porta a difondre, encara que sigui en indrets selectes i reduïts, les seves adquisicions, les seves últimes conquestes. Per això ell sap del cert que la seva biblioteca és una de les més importants del món i que és plena d'exemplars únics, de llibres que només ell posseeix.

I un d'aquests llibres és el *Malleus Maleficarum*, de Jacobi Springeri i Henrice Institoris, en una edició de 1485. Molta gent sap que ell en té una edició de 1604, fins i tot ho va arribar a posar per escrit al llibret *Minuta de Monstruos*, però molt poca gent sabia que també va aconseguir una raresa molt i molt valuosa, una edició desconeguda de

1485. I, de fet, tal com passa amb molts llibres, la història d'aquest era tota una sorpresa.

El va comprar en secret a un bibliòfil italià arruïnat, que va morir pocs anys després de la transacció i que li va confessar que romanía a la biblioteca de la seva família des que el seu rebesavi l'havia aconseguit, la qual cosa volia dir que feia prop de cinc-cents anys que aquell llibre no sortia del palau dels seus propietaris, els Grassi-Messina Montanari, de Nàpols. És una edició especial, anterior a la que els estudiosos identifiquen com la primera, de 1486, anotada a mà i, per tant, encara molt més singular. Ell és, doncs, l'única persona viva al món que l'ha pogut llegir en el decurs dels últims cinc segles. Aquest és un dels grans plaers afegits del seu vici, que hi ha exemplars que ningú no podrà veure mai si el propietari no ho vol. Una vegada, una prestigiosa editorial de les que fan facsímils quasi originals, reproduint al detall còdexs antics, li va demanar el permís per clonar la primera edició del *Malleus Maleficarum*, però ell va negar amb vehemència que la tingués i fins i tot, per esvair sospites, va afegir que posseir-la seria un dels seus somnis de bibliòfil no realitzats.

I no ho va fer per afany d'atresorar-lo, o potser sí, també, però no només per això. El *Malleus Maleficarum* anotat amaga una via, un camí que porta a descobrir la manera de convertir la lectura d'un altre llibre, el *Liber de Mali Profunditate* que ara té al davant, en el manual que, segons diuen, permet llegir tots les arcans, totes les pistes, totes les vies per descobrir un altre secret, el més gran, el més insòlit, un regal que farà que el posseïdor del llibre que sàpiga desxifrar aquests misteris es converteixi en un savi

amb capacitat per trobar rutes inèdites cap a les essències profundes de l'home. I ara l'està tocant. El té a les mans.

El torna a olorar i sembla com si el cos li canviés, com si l'envaís el més delicat i exclusiu dels perfums, entrant-li pel nas, escampant-se-li per totes les neurones, amarant-li fins l'últim racó del cos i omplint-lo de felicitat absoluta. Passa els dits de manera molt suau per una de les pàgines i es mira el llibreter, interrogant-lo amb els ulls.

–Quaranta mil euros –li diu, entenent a l'instant la pregunta muda–. I li faig un preu molt bo perquè vostè és un dels meus millors clients, ja ho sap –matisa, després de fer una pausa.

–Ja ho sé, August, ja ho sé –li diu l'home mentre pensa que té molta sort, que n'hauria pagat el doble sense ni tan sols mirar de regatejar un cèntim.

Es treu un talonari de la butxaca, l'omple, el signa, anota la compra al resguard, l'arrenca i el dona al llibreter.

Aquest se'l mira amb els ulls brillants d'una certa cobdícia, el doblega i el guarda dins la caixa registradora, que fa un soroll musical i metàl·lic quan s'obre.

–Moltes gràcies, senyor Joan. Dóna gust fer tractes amb vostè. Vol que l'hi faci portar a casa?

–No cal, August. No pesa gaire. Me l'emboliques bé, me'l poses de manera que el pugui portar amb comoditat i ja l'agafo jo.

Quan s'esvaeix l'últim dring de la campaneta de la porta, l'aprenent de la botiga pregunta a l'August Serentill qui és aquest senyor que acaba de marxar i que ha pagat quaranta mil euros per un llibre sense dir ni una paraula.

El llibreter li dedica un somriure de complicitat, es gira, remena un dels prestatges laterals, en treu un llibre, mira l'índex, l'obre i l'hi dóna. A l'encapçalament de la pàgina hi diu «Fitxa personal». Comença a llegir en veu alta.

–«He nascut a Barcelona l'any 1920. La meva mare era de Medina del Campo (Valladolid) i el meu pare, barceloní. Joan Ramon Masoliver ha fet sempre llargues disquisicions sobre el meu llinatge italià (Peruccio) i les omplia de misteri i aventures.

»He passat, en la meva vida escolar, per diferents mètodes pedagògics, gairebé tots ells de caràcter religiós. A quatre anys em dugueren a les Germanes de la Presentació, d'on recordo una col·lecció de cromos de la Primera Guerra Mundial, el simulacre fastuós de la gruta de Lourdes al jardí del col·legi i la inefable Sor Sant Miquel. És a partir d'aquest moment que vaig anar arreplegant, penso, totes les malalties infantils clàssiques.

»Més tard, els meus pares varen traslladar-me a les Escoles de la Doctrina Cristiana, on es van entestar a ensenyar-me l'àlgebra metòdicament i a fons. D'aquesta època daten alguns partits de futbol memorables. El darrer curs de batxillerat, però, el vaig fer a l'Institut Salmerón, que llavors era una mena d'elit dels instituts. Un dels professors era Eduard Nicol, que m'impresionava fortament. Tenia el costum d'alternar la psicoanàlisi amb el beisbol.

»Quan va començar la Guerra Civil, jo tenia quinze anys i feia, com he dit, el cinquè curs de batxillerat, trànsfuga del Col·legi dels Germans de la Doctrina Cristiana, institució secularitzada per la República. El meu pare era un catalanista liberal adscrit a la ideologia de la Lliga Cata-

lana i un gran admirador de Francesc Cambó. Era, doncs, un liberal de dretes. Les primeres setmanes, les visquérem (tota la família) terroritzats, amb l'obsessió de si s'aturaria a la nit un cotxe al portal de casa nostra (pensàvem en el pare). Vaig viure tots els tràngols de la Guerra Civil: morts, fred, bombardeigs, fam. Arribat el moment, em mobilitzaren i vaig servir al cos d'Artilleria, i em destinaren finalment a les bateries antiaèries del Carmel. Poc abans que les tropes franquistes entressin a Barcelona, i mentre carregàvem les peces als camions per a la retirada cap a la frontera (i, de retruc, als camps de concentració a les platges d'Argelers), unes circumstàncies estranyes i impensades determinaren un gir de 180 graus a la meva sort, car em vaig trobar, inopinadament i sense prèvia depuració política de cap classe, incorporat als exèrcits vencedors, formant part de la columna expedicionària, precipitadament organitzada, que s'embarcà per ocupar l'illa de Menorca, darrer territori republicà. Aquí va acabar la meva experiència de la guerra, que no produí en mi cap odi, sinó el convenciment (reafirmat a cada pas) que la vida és una representació misteriosa i que cadascú representa el seu paper sense escollir-lo. En dir això recordo amb tristesa la tomba de tants soldats morts inútilment. Dec a la guerra –que procuro no evocar en els meus llibres– la seguretat de la meva vocació literària, cultivada contra la dissort per lectures de llibres estimats. Encara conservo els *Presència de Catalunya* i *L'humor a la Catalunya del vuit-cents* i tants altres llibres dels Serveis de Cultura al Front que em feien companyia en les altes, dramàtiques i silencioses hores de la nit.

»Després de la guerra, els anys universitaris. Col·laboro a *Alerta* i, posteriorment, a *Estilo*, on em vaig divertir enormement i, a vegades, perillosament. L'any 1945, publico el meu primer poema en català, a *Poesia*. Dos anys després, surt el meu llibre *Sota la sang*, fruit amarg d'un moment difícil de la meua vida. Entro en la redacció d'*Ariel*. Immediatament, Madrid. Oposicions. Residència d'Estudiants. Converses amb Vicente Aleixandre, Valverde i, poc abans que morís, de retorn a Espanya, amb Benjamín Jarnés. Col·laboro a *Ínsula*.

»Em caso el 1949. He cregut sempre que el millor poeta català dels nostres dies és Carles Riba. Viatjo intensament. M'he dedicat, amb caràcter professional, a examinar Jurisprudència.

»No sé, naturalment, el que és poesia.»

El noi es mira la portada. *Els miralls*, de Joan Perucho. Publicat per Edicions La Magrana dins la col·lecció Cotlliure l'any 1986.

–Acabes de conèixer un dels més grans escriptors i bibliòfils d'aquest país, Joan Perucho –puntualitza el llibreter Serentill–. És jutge, un savi i un dels meus millors clients. Posseeix una de les millors biblioteques que podries imaginar i és un dels pocs escriptors catalans que el crític Harold Bloom va incloure en el seu cànon dels millors autors de tota la història.

Mentrestant, amb el llibre dins d'una bossa, el senyor Joan camina cap a la plaça Nova, baixa pel carrer del Bisbe, talla per Sant Sever i va a parar a Sant Honorat. S'atura al davant d'una porta de color granat sense cap identificació externa, que dibuixa una quadrícula de vidres no gaire

nets que dificulten la visió de l'interior. L'obre, entra i a l'acte apareix un nen d'uns sis o set anys que se'l mira.

–Hola, senyor Joan.

–Hola, Alfred, com estàs?

–Molt bé, i vostè?

–També. Que hi és, el teu pare?

–Sí, és a baix treballant. Un moment, que ara li dic que ha vingut.

Mentre el noi baixa a avisar el seu pare, l'home s'entreté mirant-se l'espai on es troba, un lloc que ha vist centenars de vegades i que, malgrat tot, encara el sorprèn i el fascina. Pells de diferents tipus i colors penjades en claus i apilades per les prestatgeries, papers de tota mena, pots de cola, algun llibre mig esventrat i un mostrari inacabable de petites gúbies de totes mides i formes. Una veu càlida i afable l'arrenca d'aquella exploració visual.

–Senyor Joan, quina alegria tornar-lo a veure per aquí. Ara feia temps que no ens vèiem.

–Sí, Marcel, més de dos mesos, però no et sàpiga greu. Avui et porto una cosa que t'agradarà molt i que compensarà amb escreix totes les absències –respon deixant la bossa damunt un petit taulell.

Obre el paquet i l'hi mostra. L'home, atent a cada moviment, es mira el contingut amb una sorpresa gens dissimulada.

–Aquí el tens. El *Liber de Mali Profunditate*. N'havíem parlat molt, tu i jo, i per fi ha arribat el dia de fer-ho realitat. Ja ho veus, només cal tenir paciència i tot arriba.

–Què és això, pare? –pregunta el nen mentre guaita pel mostrador i prova de veure què hi ha al damunt.

–Fixa-t’hi bé perquè és la cosa més fascinant que has vist i que veuràs mai en aquesta casa –s’atura i es mira el llibre durant uns instants–. I el que haig de fer no ho podré fer jo tot sol, em voldràs ajudar tu, Alfred? –afegeix.

Capítol 3

Dimarts, 03 de desembre de 2052

Il·luminat per les pampallugues fràgils i tremoloses d'una espelma a mig consumir, el noi llegeix un llibre. Ha de forçar la vista però això no és obstacle perquè el devori amb ganes. El seu avi, des d'un racó de la cambra, se'l mira, esbossa un somriure entre resignat i enyoradís i pensa en aquell temps ja massa llunyà en què els llibres eren objectes quotidians que no calia amagar pel risc de perdre la llibertat i, segons com, fins i tot la vida. Sap les inseguretats que comporta però li agrada que el seu nét llegeixi tot i el perill que això representa. Encara és dels que pensa que un home no pot ser realment lliure sense la lectura, que els llibres són l'únic camí franc cap a la llibertat i, per això, sap segur que, en aquest cas concret, el risc val la pena. I més encara tenint en compte que, com més temps passa, més complicat resulta accedir a la lectura i a un bon llibre.

Un soroll que arriba del carrer fa que tots dos es posin immediatament en estat d'alerta. Abans de mirar d'es-

brinar què passa, el primer que fan és amagar el llibre al rebost, sota un petit sac de llegums secs. És poc probable que el busquin allí en el decurs d'un escorcoll rutinari si realment no arriben amb la intenció de trobar alguna cosa més concreta.

El noi guaita per la finestra de forma discreta, sense acabar d'apartar del tot els dos trossos de roba que els fan de cortines. L'avi, al seu torn, té la precaució d'apagar l'espelma d'una bufada i la foscor general es barreja a l'instant amb l'olor acre de la metxa.

–Giorgio, vine cap aquí –li xiuxiueja en un rampell de prudència.

El noi obeeix i deixa anar els trossos de roba just a temps per poder veure un dels molts escamots de soldats que patrullen pels carrers vigilant que es compleixi el toc de queda que s'enceta cada dia quan el sol es pon.

Tots dos es queden quietes, amb el cor encongint i, quan per fi senten com les passes rítmiques de la patrulla militar s'allunyen carrer avall, respiren alleugerits.

Mentrestant, ben entrada la nit, a l'altre costat de la ciutat, dos geníssers arriben al palau del Sultà i, quasi arrossegant-se, truquen a la porta lateral de l'edifici del cos de guàrdia. Per l'aspecte que tenen ningú no diria que pertanyen a l'exèrcit més poderós, marcial i ben entrenat del món. Vestits amb unes robes convertides en parracs i respirant amb dificultat, com si fossin dos gossos castigats i moribunds, res no faria pensar que fa pocs mesos estaven clavats com estàtues a la porta de les habitacions privades del gran Mehmed IX, fent honor a la seva condició privilegiada i elitista de membres del cos de guàrdia personal.

Només el zel del cap de torn permet que no siguin confosos amb dos dels molts indigents sense ofici ni benefici que s'amunteguen a les portes del Palau amb l'esperança d'aconseguir unes quantes monedes o una engruna del menjar rebutjat pels cuiners. Quan ja estaven a punt de fer-los fora sense contemplacions, els reconeix i els crida pel nom.

–Abu Bar! Alí Yafar!

I els dos soldats, en sentir-se esmentats de manera directa, fan un esforç sobrehumà per posar-se drets i saludar l'oficial però només aconsegueixen balandrejar d'un costat a l'altre sense la força necessària per mantenir l'equilibri vertical del cos i cauen de nou a terra convertits en un manyoc amorf.

–Què hi feu, aquí, així? Com heu arribat? On és el comandant Lahab?

Però veient l'estat en què es troben tots dos soldats, incapaços ni d'articular un parell de paraules amb sentit, el cap decideix fer avisar el servei mèdic per tal que els assisteixin, provin de reanimar-los i evitin que es desmaïn.

Ingressats d'urgència a la secció d'infermeria del cos de guàrdia i després d'una exploració acurada, el metge només els detecta un estat d'esgotament extrem de fàcil solució. Estan cansats, desnodruts i deshidratats. La recepta és força senzilla: descansar, beure i menjar. Res més.

El cap de guàrdia, però, voldria interrogar-los, que parlessin, que expliquessin d'on vénen i què els ha passat, però el metge li treu la idea del cap de seguida. Estan massa esgotats, a la vora del col·lapse físic. Si no descansen poden acabar morint d'un atac. El que toca és una injecció amb un calmant, vitamines i a dormir.

Tot i l'hora que és, el Sultà s'assabenta de l'arribada dels dos homes de la seva guàrdia i ordena que els portin davant seu de manera immediata. El cap, arriscant-se a patir les ires del gran Mehmed, es presenta a les seves dependències privades per explicar-li la situació i la impossibilitat que els dos geníssers li puguin dir res coherent. No són capaços de posar-se drets ni d'articular ni un sol monosíl·lab, diu al Senyor de Tot.

Li fa les explicacions amb tota mena de detalls, sabent que, si el Sultà està de mal humor, ho pagarà car, en tingui o no en tingui la culpa. Però aquesta nit està de sort. Mehmed IX sembla entendre l'abast real de la situació i es conforma a ordenar que els vol veure abans que ningú tan bon punt es recuperin del seu esgotament agut.

El capità, però, abans de retirar-se, fa el gest de voler donar una cosa al seu Senyor, Far de Totes les Llums.

–Què és això? –pregunta.

–No ho sabem. Ho portava un dels homes en una bossa.

I li deixa al palmell de la mà una mitja lluna tacada de sang seca pels dos costats.

–Sembla una ungla gegant –diu el Sultà mirant-se-la amb curiositat–. No n'havia vist mai cap de tan gran.

Capítol 4

Dijous, 05 de desembre de 2052

El primer a despertar-se és Abu Bar. El sol de la tarda que entra a la cambra li fereix els ulls i l'obliga a tancar-los de nou, parpellejant amb força. Quan s'acostuma a la llum, i sense saber on és ni com hi ha arribat, veu l'Alí Yafar estirat al seu costat en un altre llit. S'acosta i el sacseja, sense acabar de tenir clar on són i què és el que ha passat exactament. Li costa recordar. El seu cervell és com un núvol espès. Només sap que volien arribar a casa, que havien d'acabar la seva missió i informar de la mort del comandant. Inquiet per la manca de resposta torna a fer bellugar el cos del seu company, aquesta vegada amb més força. Continua sacsejant-lo fins que emet un so apagat, una mena de gruny sord que li indica que és viu.

30 Quan es comença a despertar, entra un dels soldats i els diu que es vesteixin, que el Sultà els vol veure sense perdre temps.

—On som?

–A les dependències del cos de guàrdia del Palau de Topkapi, residència oficial de s’Altesa Sereníssima el Sultà Mehmed IX –recita el soldat tot quadrant-se.

–I com hi hem vingut a parar?

–Silenci! No feu preguntes! Tenim l’ordre expressa de portar-vos a la presència del Sultà sense que parreu amb ningú. Només us puc dir que heu dormit quasi dos dies. Vestiu-vos i en marxa.

–Tenim molta gana –reliquen quasi a cor els dos homes.

El soldat assenyala una panera amb fruita, galetes i dolços amb un moviment del cap mentre amb la mà els dona pressa.

–Mengeu-vos una poma i beveu aigua. I sense perdre temps. O és que preteneu irritar el Sultà?

Fent que no amb el cap, tots dos es vesteixen amb roba neta que hi ha al damunt d’una cadira, es beuen tres gots d’aigua seguits, agafen dues peces de fruita i un grapat de galetes i segueixen el soldat. Surten del cos de guàrdia, caminen pels patis, travessen la Bab-i-Saadet, la Porta de la Felicitat que els condueix al Tercer Pati. El soldat obre les portes de l’Arz Osasi, el Saló de les Audiències, els fa passar i desapareix sense dir res.

S’esperen una estona llarga sense atrevir-se a seure fins que senten una remor de gent que s’acosta. Una reduïda escorta de soldats, companys seus, entra a la sala i tots es queden formats a banda i banda. Després entra el segon aga de la guàrdia, l’home de confiança de Yafar Lahab, quatre dels ministres d’alt rang i, finalment, fa l’entrada Mehmed IX, Llum dels Creients, Senyor de la Saviesa.

S'asseu al seu luxós sofà i fa un senyal. A l'acte els soldats es retiren. El Sultà es mira els ministres i també els convida a marxar amb un gest enèrgic i fugaç de la mà dreta. Obedients, poc convençuts i amb la decepció marcada a la cara, els quatre homes abandonen el saló enmig d'un frec de sedes luxoses.

Mehmed mou el cap de dalt a baix, el senyal que tot és a punt, que dona el seu consentiment per poder començar la sessió.

–On és Yafar Lahab? I la resta dels homes que us acompanyaven?

–Morts, tots morts, il·lustríssim senyor.

–Morts, n'esteu segurs, d'això que dieu? Tots són morts? M'esteu dient que el meu fidel Yafar és mort, rates?

–Sí, senyor, el nostre noble comandant és mort. Nosaltres mateixos vam tenir ocasió de veure el seu cadàver horrosament mutilat i de donar sepultura a les seves restes.

–Reposen per sempre en terra salvatge –afegeix l'Alí amb pena.

–I com és que no el vàreu protegir, serps covardes? Com és que vosaltres, escòria, sou vius i ell, el més invicte dels guerrers, és mort? Potser m'esteu dient que va donar la vida per salvar dos gossos sarnosos i pudents com vosaltres? –cria l'aga, mirant-se alternativament els dos homes que, avergonyits, romanen amb el cap cot i la mirada clavada al mosaic de terra-. O és que no sabeu que la primera missió d'un soldat és la de protegir i defensar els seus superiors al preu que sigui i que la vostra vida és misèria al costat de la d'un oficial?

32

Els dos soldats mouen el cap en senyal d'afirmació, esperant que els donin el permís per poder parlar.

–Mereixeu una mort vergonyant i sense honor, la pitjor que pugui desitjar un ésser humà! –crida el seu superior davant la mirada impertèrrita del Sultà, que sembla divertir-se força amb l’escena–. Teniu alguna cosa a dir per intentar justificar aquest comportament covard i deshonorós?

L’Alí i l’Abu es miren en silenci, com si tots dos volguessin buscar en l’altre les forces necessàries per explicar els fets abominables que els ha tocat viure contra la seva voluntat. És l’Abu qui trenca el gel i comença a parlar.

–Senyor, no us demano indulgència ni perdó, només una petita porció del vostre preciós temps per narrar-vos la veritat d’una història que no voldria ni com a càstig per al meu pitjor enemic i que, pel bé de tothom, no s’hauria de perdre en l’oblit dels segles si decidiu posar fi a les nostres vides.

L’oficial dirigeix una mirada fugaç al Sultà, com si li volgués demanar permís per autoritzar les explicacions dels soldats. El Sultà, que sembla que sigui part del públic en un espectacle teatral, mou el cap en senyal afirmatiu i fa un gest amb la mà dreta, instant-los a fer via.

–Parleu –diu l’aga als seus homes–. Ara mateix!

–Gràcies Llum de Totes les Llums –diu l’Abu, dirigint-se al Sultà i abaixant el cap en senyal de submissió–. Nosaltres no vam fer altra cosa que complir les ordres directes i precises del nostre senyor, el molt noble comandant Yafar Lahab.

–Com goses insultar la memòria del més insigne dels nostres guerrers amb les teves mentides? Com pots dir que el valent entre els valents Yafar Lahab us va ordenar fugir com conills davant del perill? –interromp l’oficial, cridant fora de si fins que un gest de Mehmed, suau però dels que no admeten cap discussió, el fa callar.

–El comandant Lahab –continua l’Alí– ens va donar ordres molt concretes. Ell va marxar amb els altres dos soldats que ens acompanyaven i ens va dir que, sota cap concepte, no abandonéssim el camp base ni tanquéssim ni desatenguéssim el canal del transmissor/receptor de missatges. I així ho vam fer.

–I on van anar?

–No ens ho va dir. Només ens va explicar que havia de complir les ordres personals de s’Altesa Sereníssima, el Sultà Mehmed IX, i que la nostra missió era la que ens havia explicat. No cap altra ni de cap altra manera, només aquesta, ens va repetir abans de marxar.

–I què va passar després?

–Doncs que nosaltres vam complir les ordres al peu de la lletra. Ens anàvem rellevant per tal de mantenir sempre el transmissor en funcionament, les vint-i-quatre hores. Dia i nit sense interrupció.

–El comandant i els dos companys van marxar i vam estar tres dies sense saber-ne absolutament res. Nosaltres estàvem molt preocupats i, encara que em faci vergonya confessar-ho, una mica espantats també. Tot i que no ens havien donat els detalls concrets de la nostra missió, sabíem que érem a la terra dels bàrbars i també havíem sentit parlar d’una bèstia ferotge i desconeguda que guardava un secret apocalíptic i que estava disposada a defensar-lo amb la més devastadora i letal de les energies conegudes.

34 –Al cap de tres dies –diu l’Abu, enganxant-se al relat– vam rebre el primer missatge. Devia venir d’un lloc esquerp, potser d’una fondalada o d’una vall entre munta-

nyes, perquè la qualitat de la recepció era força deficient. Ens vam quedar glaçats.

–Què deia, el missatge?

L'Alí es treu de la bossa un aparell amb una pantalla, prem la tecla *on* i espera uns segons fins que emet un espurneig de llum blava i un parell de bips. Manipula els botons i, quan troba el que busca, ho dóna a l'oficial.

Tots poden sentir la veu entretallada de Yafar Lahab com si es tractés d'un missatge d'ultratomba.

–«El mal ens encaça. Kemal mort.» «Se...im end...nt amb la m...sió.»

–El missatge va arribar tallat perquè les condicions de cobertura de la zona distaven de ser òptimes, però s'entenia prou bé. Això va ser després de tres dies de silenci, però a la tarda, al cap de cinc hores d'haver-lo rebut, ens va arribar un altre missatge una mica més pertorbador.

–«Yusuf tot...ent destrossat. El mal ja és aquí. Res a ...»
–se sent després que l'aga premi la tecla que fa avançar els missatges–. «Aixequeu el ca...ment, marxem.»

–Era una ordre directa i la vam complir.

–Vàreu fugir?

–No, és clar que no –exclama l'Abu–. Vam aixecar el campament, tal com ens va semblar que deia el missatge, i vam esperar. Ho vam deixar tot preparat per marxar tan bon punt arribés el comandant.

–I, per descomptat –rebla l'Alí–, vam seguir pendents del receptor sense descans.

–«Yusuf tot...ent destrossat. El mal ja és aquí. Res a ...»
–repeteix l'oficial dels geníssers, amb un to de preocupació tintant-li la veu.

Tothom resta en silenci i durant uns instants es miren els uns als altres sense parlar. Torna a ser l'oficial el primer que trenca la quietud de l'aire amb les seves paraules, amb un interrogant impossible de defugir.

–El mal? Què és el mal? Qui és el mal?

I ningú no alça la vista de terra excepte el Sultà, que mou el cap com si no s'acabés de creure tot el que sent.

–Nosaltres vam continuar fent torns –l'Alí, fent un gran esforç, torna a recuperar el fil de la història que estaven explicant– sense deixar de controlar el transmissor ni un moment, però res de res, mutisme absolut. De fet la màquina no va donar cap senyal fins al cap de prop de vint hores. Jo estava de guàrdia i va arribar un nou missatge del comandant.

L'oficial mou els dits damunt del teclat i sona el missatge següent arxivat a la memòria de l'aparell.

–«Sento el mal molt a la vora. No podré f...ir, només espero p...r acabar la m...a missió.»

–No sabíem què fer –segueix l'Alí–. Dubtàvem entre abandonar el campament i sortir a ajudar-lo o complir les seves ordres i mantenir-nos quiets i pendents del receptor. I com que tampoc no ens havia donat cap posició i estàvem envoltats de boscos profunds, vam decidir-nos per la segona opció –fa una pausa, llarga, molt llarga, i sospira–. I al cap de tres hores va arribar un nou missatge, molt més atroç que tots els anteriors –diu, reprement la cronologia dels fets.

I de nou és l'aparell, reproduint la veu de l'oficial, el que centra l'atenció de tots els homes.

–«He vist la cara del mal. Estic perdut. No hi ha cap po...at d'escapar-se.»

Tots es queden paralizats, repetint mentalment les paraules de Yafar Lahab. Ara és l'Abú qui trenca de nou el silenci i segueix el fil de la història.

–Havien passat encara no dues hores quan l'aparell va tornar a indicar activitat. Era un nou missatge del comandant Lahab. Vaig avisar l'Alí i se'ns va gelar la sang a mesura el sentíem.

–«El mal m'ha mirat als ulls. Sóc mort. Fugiu. Digueu a s'Altesa Se...ssima que el D... és real» –va recitar l'Abu de memòria, abans que l'oficial pogués fer sonar el missatge gravat al receptor.

Després, el Sultà es va trobar amb les mirades de tots els presents, interrogant-lo de manera muda amb referència a aquella al·lusió tan directa del comandant de la seva guàrdia, instants abans de morir, mentre les quatre últimes paraules retronaven pels marbres sumptuosos de la sala d'audiències. «El D... és real», «El D... és real.»

«El D... és real.» I es convertien en un eco mut que ho omplia tot.

«El D... és real.»

«El D... és real.»